

Glosario de termos clave (1º Bacharelato)

Ilustración

Movemento intelectual do século XVIII que defendía **a razón, a ciencia, a educación e os dereitos individuais** fronte á tradición, a superstición e o absolutismo.

👉 Exemplo: Voltaire criticou a intolerancia relixiosa; Rousseau defendeu a soberanía popular; Montesquieu propuxo a separación de poderes.

🔴 Consecuencia: inspirou as revolucións americana e francesa.

Antigo Réxime

Sistema político, social e económico vixente en Europa ata finais do século XVIII.

- **Político:** monarquía absoluta, o rei concentraba todos os poderes.
- **Social:** sociedade estamental, con privilexiados (nobreza e clero) e non privilexiados (campesiñado e burguesía).
- **Económico:** agricultura de subsistencia, monopolios e control gremial.

👉 Exemplo: Francia antes de 1789.

🔴 Consecuencia: entrou en crise coas revolucións liberais.

Liberalismo

Ideoloxía política e económica xurdida no século XIX que defende:

- **Político:** liberdades individuais, Constitucións, separación de poderes, soberanía nacional.
- **Económico:** libre mercado, propiedade privada, fin dos gremios e do intervencionismo feudal.

👉 Exemplo: Constitución de Cádiz de 1812.

🔴 Consecuencia: consolidación dos estados liberais en Europa.

Nacionalismo

Doutrina política que afirma que cada pobo con identidade propia (lingua, cultura, historia) debe organizarse como **Estado soberano**.

👉 Exemplo: unificación de Italia (Risorgimento) e de Alemaña (Bismarck).

🔴 Consecuencia: xerou movementos de unificación e tamén de independencia.

Soberanía nacional

Principio polo que **o poder reside no conxunto dos cidadáns** e non no monarca.

👉 Exemplo: proclamada na Revolución Francesa de 1789.

🔴 Consecuencia: base das democracias modernas.

Colonia

Territorio dominado por unha metrópole, que controla a súa política, economía e comercio.

👉 Exemplo: as Trece Colonias británicas en América.

🚩 Consecuencia: xerou conflitos e procesos de independencia.

Representación política

Sistema no que os cidadáns elixen representantes para aprobar leis e gobernar en nome deles.

👉 Exemplo: o Congreso dos EUA.

🚩 Consecuencia: substituíu o absolutismo polo parlamentarismo.

Declaración de Independencia (1776)

Documento que proclamou a separación das colonias americanas de Gran Bretaña.

👉 Frase clave: “Todos os homes son creados iguais”.

🚩 Consecuencia: deu lugar á creación dos Estados Unidos.

Dereitos naturais

Dereitos que pertencen a todas as persoas polo feito de selo: **vida, liberdade, propiedade e busca da felicidade**.

👉 Exemplo: Locke foi un dos seus principais teóricos.

🚩 Consecuencia: inspiraron as revolucións americana e francesa.

Artigos da Confederación

Primeira Constitución dos EUA (1781), que outorgaba escaso poder ao goberno central.

🚩 Consecuencia: substituída pola Constitución de 1787, máis eficaz.

Estados Xerais

Asemblea dos tres estamentos en Francia para aprobar impostos.

👉 Exemplo: convocados en 1789 por Luís XVI.

🚩 Consecuencia: a súa ruptura deu lugar á Asemblea Nacional e á Revolución Francesa.

Declaración dos Dereitos do Home e do Cidadán (1789)

Texto fundamental da Revolución Francesa que proclamou **igualdade xurídica, liberdades fundamentais e soberanía nacional**.

🚩 Consecuencia: converteuse nun referente universal de dereitos.

Terror

Etapa da Revolución Francesa (1793-94) caracterizada pola represión e execucións masivas baixo Robespierre.

✦ Consecuencia: desacreditou os excesos revolucionarios.

Consulado

Goberno instaurado por Napoleón (1799-1804) antes de coroarse emperador.

✦ Consecuencia: consolidou reformas administrativas e legais.

Código Civil

Leis napoleónicas que unificaron o dereito en Francia e influíron en Europa.

✦ Consecuencia: base do dereito civil moderno.

Restauración

Retorno ao absolutismo tras a derrota de Napoleón (1815).

✦ Consecuencia: reorganización de Europa no Congreso de Viena.

Congreso de Viena

Reunión diplomática (1814-15) para reorganizar Europa tras Napoleón.

✦ Consecuencia: restauración das monarquías e equilibrio de poderes.

Santa Alianza

Pacto entre Austria, Rusia e Prusia para defender o absolutismo.

✦ Consecuencia: freou os movementos liberais en Europa.

Trienio Liberal (1820-23)

Período en España no que se restaurou a Constitución grazas ao pronunciamento de Riego.

✦ Consecuencia: rematou coa intervención da Santa Alianza.

Primavera dos Pobos (1848)

Revoltas en Europa que reclamaban **liberdade, dereitos sociais e nacións soberanas**.

✦ Consecuencia: aínda que foron derrotadas, sementaron ideas democráticas.

Risorgimento

Proceso de unificación italiana no século XIX.

✚ Consecuencia: Italia converteuse en Estado en 1861.

Realpolitik

Política pragmática baseada no interese nacional, non en ideais.

👉 Exemplo: Bismarck en Alemaña.

✚ Consecuencia: consolidación do Estado alemán.

Confederación Xermánica

Agrupación de estados alemáns antes da unificación.

✚ Consecuencia: paso previo á unificación de 1871.

“Sangue e ferro”

Expresión de Bismarck para defender a forza militar como motor político.

✚ Consecuencia: simboliza a unificación alemá pola guerra.

Estado-nación

Organización política na que coinciden **fronteiras do Estado e identidade nacional**.

✚ Consecuencia: modelo dominante no século XIX.

Criollo

Descendente de europeos nado en América.

✚ Consecuencia: lideraron as independencia americanas.

Peninsular

Europeo nado en España ou Portugal que ocupaba cargos de poder en América.

✚ Consecuencia: xerou tensións sociais co criollado.

Xunta de goberno

Órgano local que asumía poder durante o baleiro de autoridade.

✚ Consecuencia: foron o inicio das independencia americanas.

Libertador

Líder das guerras de independencia en América (Bolívar, San Martín).

✦ Consecuencia: crearon novos estados independentes.

Caudillo

Militar ou político con forte autoridade local tras as guerras de independencia.

✦ Consecuencia: marcou a política latinoamericana do XIX.

Romanticismo

Movemento cultural que exaltou **emocións, individualismo e natureza**.

✦ Consecuencia: influíu na arte, literatura e política.

Sublime

Sensación de grandeza ou terror ante a natureza ou o infinito.

✦ Consecuencia: tema central na pintura romántica.

Individualismo

Énfase na creatividade e na visión persoal do artista.

✦ Consecuencia: ruptura co clasicismo.

Paisaxe romántica

Representación de contornas salvaxes e dramáticas.

✦ Consecuencia: simboliza a liberdade e a forza da natureza.

Exaltación nacional

Valoración do pasado histórico e das tradicións propias.

✦ Consecuencia: reforzou os movementos nacionalistas.
